

Sandane lufthavn, Anda, Gloppen kommune – vurderinger av naturverdier

Bakgrunn:

Området ble kartlagt 09.06.2013 av Geir Gaarder, Miljøfaglig Utredning i forbindelse med naturtypekartlegging av Avinor sine lufthavner. Siden det ikke ble påvist verdifulle naturtypelokaliteter og bare en rødlisteart ble tilfeldig registrert er det kun laget et notat som oppsummerer naturforholdene og funn som ble gjort under feltarbeidet.

Figur 1. Sandane lufthavn på Hjelmeset ved Anda, sett mot øst (muligens kan Haugsvarden skimtes i bakgrunnen). I forgrunnen sterkt forstyrret, opprinnelig skogsmark, nå med engplanter og skogsarter i blanding. Foto: Geir Gaarder.

Metode:

Undersøkelsene omfatter biologisk mangfold, inkludert planter, dyr og naturtyper. Det er lagt særlig vekt på kartlegging av naturtypelokaliteter, dvs. spesielt viktige områder for biologisk mangfold etter DN-håndbok 13 (DN 2007), samt rødlistearter (Kålås mfl. 2010). Eventuelle viltlokaliteter er vurdert ut fra DN-håndbok 11 (DN 2000). Under feltarbeidet sommeren 2013 ble hovedvekten lagt på naturtyper

og rødlistearter blant karplanter, lav, moser og sopp, mens informasjon om virveldyr (pattedyr, fugl mv) i første rekke baserer seg på eksisterende kunnskap.

Feltarbeidet ble utført ved å gå rundt hele lufthavnområdet, på innsiden av lufthavngjerdet. I tillegg ble arealer både på innsiden og utsiden av lufthavngjerdet vurdert med aktiv bruk av kikkert. Det ble ikke tatt belegg eller påvist rødlistearter.

Det var skyet oppholdsvær og lite vind under feltarbeidet. Tidspunktet vurderes som brukbart egnet til å fange opp både fugl, karplanter, lav og moser, men det var for tidlig på sesongen til å registrere sopp. Det meste av området omkring lufthavna vurderes som forholdsvis trivielt med hensyn på fugleliv, og det ble derfor ikke gjort spesielle undersøkelser av fugl i 2013.

Innsamling av eksisterende kunnskap begrenser seg til samtaler med enkelte av lufthavnpersonalet, samt kontroll av offentlige databaser som Naturbase og Artskart.

Resultater:

Ingen verdifulle naturtypelokaliteter var påvist på forhånd og det ble heller ikke registrert noen nye under feltarbeidet.

Innenfor lufthavngjerdet er det mest forstyrret mark (modifisert skogsmark og kulturmark/kunstmark) og kunstmark (asfalterte areal, gruslagte eller bebygde areal; tidligere skrotemark). Lokale innslag av torv og gamle stedsnavn ("Stormyra") vitner om at det har vært noe myr her før, men disse er fullstendig forsvunnet nå. På grunnlendt mark i kantsonene er det preget av sterkt forstyrret fattig skogsmark, som nå har en blanding av skogsarter og kunstmark/kulturmarks-arter. Rundt rullebanen er det dominans av kunstmarksarter med preg av gradvis overgang mot ekstensivt utnyttet kunstmark (mest gras, samt trivielle utbredte arter som hvitkløver, rødkløver, hundekjeks, rødsvingel, sølvbunke og engsyre, men en noe østlig ugrasart som jordrøyk ble også registrert). Typiske arter for kulturmarkseng er sparsomme i området og omfattet primært tiriltunge samt litt engfrytle.

Utenfor lufthavngjerdet er det i sør foruten avgrenset myrlokalitet for det meste veldrenert lyngskog som har vært flatehogd og er tilplantet med ung skog. På nordsiden er det rester av myr (inkludert noe intermediær fastmattemyr) og skog med varierende rikhet. Her er det til dels lyngskog og blåbærskog, men også innslag av et parti med antatt lågurtskog i nordvest (med teiebær og skogrørkvein). I vest er det grøftet myr (bl.a. mye blåtopp) og i øst et bekkesig med intermediære trekk (bl.a. litt grønnstarr og tvebostarr) og innslag av eldre bjørketrær inntil. Fire orrfugler ble skremt opp herfra. Miljøet er likevel preget av påvirkning, både inngrep i form av hogst, gjenlegging av løsmasser og kjørespor.

Under feltarbeidet ble det ikke observert spesielle fuglearter, bare vanlige arter som gulsanger, løvsanger, måltrost og bokfink. I tillegg ble et par bergirisk (NT) sett i flukt over, men det virker tvilsomt om arten hekker her. Lokale ansatte på lufthavnen kunne opplyse at havørn var vanlig å se, særlig i berga ut mot Nordfjorden, og at det kan være snakk om flere par som har tilhold i nærområdet. For øvrig har disse ytre delene av Gloppen blant annet gode bestander av spetter i gammel, naturlig skog med innslag av grov osp. Det virker sannsynlig at enkelte slike, som grønnspett og hvitryggspett også kan ha tilhold i nærområdet til Sandane lufthavn.

Figur 2. Høyt oppslag av torvull på forstyrret mark vitner både om fuktig mark, men også torvjord og tidligere myr. Andre fuktarter i samme miljø var gråstarr og mannasøtgras. Bilde er tatt på nordsida av rullebana, øst for lufthavna, og en skimter Gloppefjorden og deler av Devika i Gloppen Kommune i bakgrunnen. Foto: Geir Gaarder.

Fremmede arter:

Det er plantet litt norsk gran i nærområdet. Inne på lufthavnområdet ble det samtidig funnet sparsomt med (hage)lupin i skråningene til rullebanen i vest. Hagelupin er ført opp i kategorien «svært høy risiko» på norsk svarteliste (Gederaas mfl. 2012).

Skjøtsel og hensyn:

Viktigste tiltak vurderes å være aktiv fjerning av lupiner innenfor og inntil lufthavna, spesielt i vest, slik at disse ikke sprer seg ytterligere i området. I tillegg bør en være oppmerksom på at fuglearter som havørn og ulike spetter kan ha tilhold i nærområdet. En bør derfor søke å spare osp som står nær lufthavna, samt overvåke at ørn ikke blir unødig forstyrret.

Figur 3. Lupiner (både blå og røde) i skråningen til rullebanen ned mot E39 i sørvest. Foto: Geir Gaarder.

Figur 4. Utsikt innover Nordfjorden fra østenden av rullebaneområdet. Havørn ses vanlig i dette området. Foto: Geir Gaarder.

Figur 5. Ospesholt rett på utsiden av sperregjerdet på sørsiden av lufthavna, i østre del. Trærne ble vurdert å ikke være gamle eller grove nok til å tilfredsstille minimumskravene som naturtypelokalitet (av naturtypen gammel lauvskog), og det ble også observert få kravfulle lav på dem (lungenever-samfunnet virket dårlig utviklet, kun kystfyllav ble registrert). Foto: Geir Gaarder.

Kilder:

DN 2000. Direktoratet for naturforvaltning. Viltkartlegging. DN-håndbok 11-2000 (revidert internettversjon 2000).

DN 2007. Direktoratet for naturforvaltning. Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold. DN håndbok 13-1999. 2 utgave 2007.

Gederaas, L., Moen, T.L., Skjelseth, S. og Larsen, L.-K. (red.), 2012. Fremmede arter i Norge - med norsk svarteliste 2012. Artsdatabanken, Norge. 210 s.

Kålås, J.A., Viken, Å., Henriksen, S. og Skjelseth, S. (red.). 2010. Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken, Norge.